

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa D. S.
przeciwko J. Spółce Akcyjnej w Z.
o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i koszty leczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 31 października 2022 r., sygn. akt III APa 58/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
 - 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego**
strony pozwanej.
- [SOP]**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 31 października 2022 r. oddalił apelację powoda D. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 13 października 2021 r., oddalającego jego powództwo o cywilne świadczenia odszkodowawcze jako przedawnione (art. 442¹ k.c.). Powód uległ wypadkowi przy pracy 5 czerwca 2013 r. Pozew o świadczenia na podstawie Kodeksu cywilnego wniósł 8 czerwca 2020 r.

Powód twierdził, że nie mógł dochodzić odszkodowania i renty na podstawie art. 444 k.c., przed prawomocnym rozpoznaniem jego roszczenia o świadczenia

przysługujące mu na podstawie ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Cywilnoprawny charakter odpowiedzialności pracodawcy za skutki wypadku przy pracy ma charakter uzupełniający. W konsekwencji roszczenie o zadośćuczynienie jest wymagalne dopiero z chwilą wydania ostatecznej decyzji o przyznaniu powodowi jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy. W ocenie skarżącego, przed zakończeniem postępowania w sprawie o jednorazowe odszkodowania w związku z wypadkiem przy pracy, nie jest możliwe określenie ewentualnego odszkodowania, jak i jego wysokości. Tym samym w ocenie powoda możliwość dochodzenia roszczeń rozpoczęła się dopiero z chwilą prawomocności orzeczenia Sądu Rejonowego w Rybniku, tj. z dniem 14 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Rybniku prawomocnym wyrokiem z 6 czerwca 2017 r. przyznał powodowi prawo do jednorazowego odszkodowania w kwocie 2.271,00 zł z tytułu dalszego 3% uszczerbku na zdrowiu.

W obecnej sprawie Sąd stwierdził, iż powód już w chwili wypadku miał świadomość co do istnienia szkody jaką odniósł w wyniku wypadku przy pracy, jak i o podmiocie zobowiązanym do jej naprawienia.

Przyjmując najbardziej korzystny dla powoda wariant i uwzględniając wszelkie okoliczności sprawy, a także zasady doświadczenia życiowego należało uznać, iż ostatecznie powód dowiedział się o szkodzie 13 listopada 2015 r., kiedy to orzeczono u niego 8% uszczerbek na zdrowiu. Nie można bowiem daty dowiedzenia się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia wiązać z datą uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego zwiększającego wysokość jednorazowego odszkodowania, skoro decydujące znaczenie ma data dowiedzenia się o szkodzie, a nie o jej rozmiarze.

Głównym zarzutem powoda uzasadniającym wystąpienie z powództwem o roszczenia odszkodowawcze dopiero w 2020 r. pozostaje w jego ocenie konieczność uprzedniego wyczerpania postępowania o jednorazowe odszkodowanie, a dodatkowo w tej okoliczności upatruje bezpodstawność podniesionego zarzutu przedawnienia jako naruszającego zasady współżycia społecznego.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy, a wystąpienie na drogę sądową związane było jedynie z jego zwiększeniem. W konsekwencji powództwo o podwyższenie jednorazowego odszkodowania nie było niezbędne do dochodzenia zadośćuczynienia i odszkodowania od pracodawcy na podstawie przepisów prawa cywilnego, a jego wniesienie nie było czynnością przerywającą bieg terminu przedawnienia roszczenia o odszkodowanie.

Podniesienie przez pozwaną zarzutu przedawnienia nie pozostawało w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego wyrażanymi przez art. 5 k.c.

Wbrew zarzutom apelującego Sąd I instancji dokonał oceny podniesionego zarzutu przedawnienia roszczenia powoda z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, tj. art. 5 k.c. w sposób prawidłowy i słusznie doszedł do wniosku, że powód nie wykazał okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 5 k.c.

Wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., albowiem w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.: art. 442¹ § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c. w zakresie dotyczącym przyjęcia, czy roszczenie powoda nie jest przedawnione, skoro możliwość dochodzenia przez powoda odszkodowania i renty na podstawie art. 444 k.c. nie następuje przed prawomocnym rozpoznaniem jego roszczenia o świadczenia przysługujące powodowi na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zważając na fakt, iż cywilnoprawny charakter odpowiedzialności pracodawcy, za skutki wypadku przy pracy, ma charakter uzupełniający.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Nie spełnia się podstawa przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż skarżący nie wykazuje poważnych wątpliwości w wykładni art. 442¹ § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c. lub rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skarżący stoi na stanowisku, iż do skutecznego dochodzenia roszczenia z art. 444 § 1 k.c. konieczne jest uprzednie wyczerpanie postępowania na podstawie ustawy wypadkowej, ponieważ dopiero wysokość uzyskanego odszkodowania pozwoli na ustalenie wysokości dalszych uzupełniających roszczeń powoda. Takie zapatrywanie nie jest uprawnione, gdyż termin przedawnienia z art. 442¹ § 1 k.c. rozpoczyna się od dowiedzenia się o szkodzie, a nie o pełnym jej rozmiarze. Taki warunek jako przesłanka rozpoczęcia biegu przedawnienia nie wynika z tego przepisu.

Termin przedawnienia jest terminem prawa materialnego a nie procesowego, dlatego sprawa o jednorazowe odszkodowanie wypadkowe nie wydłuża terminu przedawnienia roszczeń z art. 444 k.c. na podstawie art. 442¹ k.c. Niezależnie, w sferze procesowej, Sąd w sprawie cywilnej z reguły zawiesza postępowanie w oczekiwaniu na bieg sprawy o jednorazowe odszkodowanie wypadkowe, ze względu na uzupełniający charakter odszkodowania cywilnego.

Wykładania leżąca u podstaw rozstrzygnięcia Sądu powszechnego jest prawidłowa. Zasadnie wskazano, że dowiedzenie się o szkodzie na osobie w rozumieniu art. 442¹ § 1 k.c. ma miejsce wówczas, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia w postaci doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Nie jest jednak konieczna wiedza o zakresie szkody i trwałości jej następstw, ani będącego jej dalszą konsekwencją uszczerbku majątkowego (tak uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1963 r., III PO 6/62 i z dnia 12 lutego 1969 r., III PZP 43/68 oraz wyroki: z dnia 24 listopada 1971 r., I CR 491/71; z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 543/97; z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 19/05 i z dnia 15 listopada 2006 r., I UK 150/06).

Aktualne jest stwierdzenie, że przepis art. 442 § 1 (art. 442¹ § 1) k.c. wiąże rozpoczęcie biegu przedawnienia z powzięciem przez poszkodowanego wiadomości o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, a nie o zakresie

szkody czy o trwałości jej następstw. Kwestia ta mogłaby się przedstawiać inaczej, gdyby w następstwie doznanego poprzednio uszkodzenia ciała ujawniło się nowe, całkowicie odrębne schorzenie, którego wcześniej nie można było przewidzieć (wyrok Sądu Najwyższego z 24 listopada 1971 r., I CR 491/17).

Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c. nie chodzi o zdobycie przez poszkodowanego całkowicie pewnej wiedzy o dwóch podstawowych elementach współkształtujących odpowiedzialność odszkodowawczą, gdyż prowadziłoby to do subiektywizacji tych przesłanek i oceniania ich wyłącznie z punktu widzenia stanu świadomości poszkodowanego, co jest w naszym systemie prawnym niedopuszczalne. Dlatego też przyjmuje się na ogół zgodnie, że bieg przedawnienia terminu liczonego *a tempore scientiae*, jak to ma miejsce w wypadku terminu z art. 442¹ § 1 k.c., rozpoczyna się od otrzymania przez poszkodowanego takich informacji, które, oceniając obiektywnie, pozwalają z wystarczającą dozą prawdopodobieństwa przypisać sprawstwo szkody konkretnemu podmiotowi (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 r., II CSK 442/15).

Artykuł 442¹ § 1 k.c. wiąże rozpoczęcie biegu przedawnienia roszczenia z tytułu czynu niedozwolonego ze stanem świadomości poszkodowanego co do zaistnienia szkody i osoby za nią odpowiedzialnej. Nie chodzi o zdobycie przez poszkodowanego całkowicie pewnej wiedzy o tych dwóch podstawowych elementach współkształtujących odpowiedzialność odszkodowawczą, gdyż prowadziłoby to do subiektywizacji tych przesłanek i oceniania ich wyłącznie z punktu widzenia stanu świadomości poszkodowanego, co jest niedopuszczalne (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2022 r., I CSK 2960/22).

Artykuł 442¹ § 1 k.c. wiąże rozpoczęcie biegu przedawnienia roszczenia z tytułu czynu niedozwolonego ze stanem świadomości poszkodowanego, co do zaistnienia szkody i osoby za nią odpowiedzialnej. Dla początku biegu przedawnienia ma znaczenie powzięcie wiedzy o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia, a nie o zakresie szkody czy o trwałości jej następstw. Nie chodzi tu o zdobycie przez poszkodowanego całkowicie pewnej wiedzy o tych dwóch podstawowych elementach współkształtujących odpowiedzialność odszkodowawczą, gdyż prowadziłoby to do subiektywizacji tych przesłanek i oceniania ich wyłącznie z punktu widzenia stanu świadomości poszkodowanego, co

jest niedopuszczalne. W konsekwencji przesłanka dowiedzenia się o szkodzie zostaje spełniona już w tej chwili, gdy poszkodowany ma świadomość faktu powstania szkody (postanowienie z 4 kwietnia 2018 r., V CSK 544/17).

Sumując, powód nie wykazał podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż wykładnia art. 442¹ k.c. nie budzi wątpliwości, również w aspekcie biegu sprawy o jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia wypadkowego.

Powód uległ wypadkowi przy pracy 5 czerwca 2013 r., z kolei 10 czerwca 2015 r. wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do jednorazowego odszkodowania w związku z wypadkiem przy pracy, które zostało przyznane decyzją w dniu 13 listopada 2015 r. i podwyższone wyrokiem z dnia 6 czerwca 2017 r. Sprawa o cywilne odszkodowanie uzupełniająca powinna być wniesiona przed upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 1 k.c.). W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 3 k.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., zważając na wynik sprawy, niepowodzenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i dotychczasowe obciążenie powoda kosztami postępowania.